

Orientace v nakladatelské politice

Kritéria hodnocení	Způsob ověření
a Přiřadit názvy nakladatelů k charakteristice jejich publikačního profilu	Praktické předvedení
b Přiřadit standardizované věcné formální deskriptory pěti druhům dokumentů vydávaných v České republice v posledních pěti letech s ověřením v Databázi národních autorit Národní knihovny České republiky	Praktické předvedení
c Určit správné pořadí vydavatelů pokračujícího díla vydávaného minimálně od roku 1970 do roku zkoušky	Praktické předvedení
d Vyhledat podle zadaného názvu nakladatele v databázi ISN (International Standard Number) – Ohlášené knihy a hudebniny Národní knihovny České republiky – publikace plánované k vydání	Praktické předvedení

Obsah

1	Vymezení pojmů	3
2	Informace o českém knižním trhu	4
3	Ocenění nakladatelů.....	6
4	Výběr současných českých nakladatelství	8
5	Kde najít informace o nakladatelské produkci?	15
6	Použité a doporučené zdroje.....	19

1 Vymezení pojmů

Nakladatelství je obchodní společnost (fyzická nebo právnická osoba), která má oprávnění vydávat knihy a jiné publikace na základě živnostenského listu, a to buď jako činnost hlavní (pak se nazývá vydavatelství), nebo jako vedlejší doplňkovou činnost.

Ivo Telec však píše: „Někdy se též pod historickým, původně německým, jazykově právním vlivem odlišuje nakladatel (*Verleger*) a vydavatel (*Herausgeber*) podle toho, má-li jít o vydávání děl v knižní podobě (nakladatel), anebo jinak (např. časopisecky, sborníkově aj., kde má svůj význam i uspořádání), což se někdy diferencuje i podle druhů děl (slovesných, hudebních apod.). Podle autorského zákona nemá takové rozlišování význam, leč historická tradice stále působí (Soudoběji se také v praxi někdy odlišuje vydavatel tam, kde má jít o šíření snímků zvukového záznamu díla).“¹

Podle Jana Halady je nakladatelství organizace, která vydává obzvláště neperiodické publikace.²

V českých zemích je ovšem za nakladatelství považována instituce, která vydává především knihy a neperiodické publikace. Vydavatelství je poté označení pro instituci, která vydává především časopiseckou produkci a deníky (noviny), tedy periodické tiskoviny. Vlivem zahraničí ovšem dochází ke slučování těchto pojmů. Angličtina zná např. pouze pojem vydavatelství (*publishing*).

Další náležitosti

Každé nakladatelství by však mělo být (není to povinné) registrováno v České agentuře ISBN,³ která nakladatelství přiděluje kód, jenž je částí ISBN; bez tohoto kódu nelze dost dobře hovořit o nakladatelství. Součástí nakladatelství nemusí nutně být tiskárna-podnik (a ve skutečnosti většinou ani není), minimálně však nakladatelství tvoří: nakladatel (ředitel, popř. majitel podniku), redaktor a grafik. Některá česká nakladatelství kumulují uvedené funkce do ještě menšího počtu osob.

Pro fungování nakladatelství jsou třeba alespoň tyto tři osoby:

Nakladatel se stará o obchodní řízení podniku a o vydavatelskou politiku nakladatelství, sleduje trh a stará se o komerční úspěch nakladatelství. **Odpovědný redaktor** zodpovídá za jazykovou a obsahovou náplň jednotlivých knih nebo edic. **Grafik** (dříve výtvarný redaktor) se stará o grafickou stránku knihy a její přípravu pro tisk (dříve technický redaktor). **Technický redaktor** měl na starost zpracování podkladů určených k reprodukci, vytvářel základní layout (zrcadlo sazby) a zajišťoval komunikaci s tiskárnou. Pracoval v úzkém spojení s výtvarným redaktorem. **Výtvarný redaktor** měl na starost grafické zpracování či pouze zadával práci grafikovi. Výtvarný redaktor zajišťoval též obrazové materiály a ilustrace a staral se o zajištění autorských práv k nim. Dnes už se tyto dvě funkce slučují do jedné, kterou je samotný grafik s polygrafickými znalostmi a vzděláním.

¹ TELEC, Ivo. *Autorský zákon: komentář*.

² HALADA, Jan. *Encyklopedie českých nakladatelství 1949–2006*.

³ Viz International Standard Book Number. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie*. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/International_Standard_Book_Number

Vedle nakladatelství, která vydávají tištěnou produkci, lze dnes najít i nakladatelství, která částečně nebo plně vydávají publikace dostupné pouze v online formě. I taková nakladatelství musí mít podobné pracovní pozice jako nakladatelství orientovaná na tištěnou produkci (např. technický redaktor, jazykový korektor). Online knihy vydává např. také Městská knihovna v Praze.

2 Informace o českém knižním trhu

V ČR bylo v roce 2015 vydáno celkem 16 600 knižních titulů, jak bylo zjištěno Svazem českých knihkupců a nakladatelů ve dvou zdrojích poskytovaných Národní knihovnou ČR: jednak v každoroční výroční zprávě o neperiodických publikacích a také v bibliografické databázi Česká národní bibliografie. Dětské knihy představují 10,7 % z celkové knižní produkce. Učebnice pro základní a střední školy zastupují 3,6 % a výrazný pokles nastal v produkci vysokoškolských učebnic (od roku 2008 se jedná o 59 % produkce).⁴

Český knižní trh však zápasí s trvalým poklesem prodeje jednotlivých titulů. Polovina prodeje jsou tituly vydávané školami a státními institucemi, které se na knižní pulty vůbec nedostanou. Trh je tedy zahlcen.

V ČR je registrováno přes 4 000 nakladatelských licencí, ale tento počet zahrnuje i firmy již zrušené či transformované. Pravidelně vydávajících nakladatelství je 500–600. Podle Zprávy o českém knižním trhu⁵ u nás v roce 2015 bylo 2 587 aktivních nakladatelů. Mezi aktivní nakladatele jsou počítáni ti, kteří v daném roce vydali alespoň jednu publikaci.

K největším nakladatelům patří (čísla v závorkách uvádějí počet titulů vydaných v roce 2015):

Albatros Media (885)
Euromedia Group (560)
MOBA (361)
Grada Publishing (339)
Univerzita Karlova (323)
Akademie věd ČR (305)
EGMONT ČR (296)
Univerzita Palackého v Olomouci (288)
ARGO (198)
Masarykova univerzita v Brně (191)
Mladá fronta (186)

⁴ Viz Zpráva o českém knižním trhu 2015/2016. Dostupné z: <http://www.sckn.cz/content/zpravy/file-1284.pdf>

⁵ Viz pozn. č. 4.

Svojtka & Co. (183)

Portál (179)

Z celkem 24 největších českých nakladatelství patří 11 vysokým školám či státu. Pro zajímavost uvádíme první tři nakladatele podle výše obratu: Albatros Media, Euromedia Group a Grada Publishing. 8 % z nově vydávaných knih v ČR je k dispozici v elektronické podobě. V roce 2015 to bylo 15 000 titulů. Mezi nejprodávanější se řadí detektivky, sci-fi, fantasy a romány pro ženy. Mezi největší české vydavatele audioknih se řadí Radioservis (31 %), Supraphon (28 %) a Tympanum (25 %). K nejčastěji vydávaným typům knih patří tituly pro děti a mládež (32 %), beletrie (18 %) a historické romány (10 %).

Podle Svazu českých knihkupců a nakladatelů u nás probíhá trvalý konkurenční boj. Prodejci odmítají uvést, kolik knih objednávají, nakladatelé zase tají náklady. Celkový obrat českého knižního trhu se odhaduje na 5 miliard korun. Velké knižní distribuce zesilují tlak na zvyšování rabatů. Produkci některých nakladatelů napomáhají státní dotace (např. z Ministerstva kultury, různých institucí, nadací a příspěvků zahraničních partnerů). Pro zajímavost můžeme uvést, že ve struktuře celkové produkce tvoří beletrie pouze 1/5 všech titulů.

3 Ocenění nakladatelů

V České republice se v současnosti v oblasti literatury a knižní kultury uděluje několik desítek ocenění za literární tvorbu, překlady, knižní design, práci knihoven, za šíření české literatury v zahraničí i anticena za špatnou překladatelskou práci. Tato ocenění mají samozřejmě rozdílnou prestiž, váhu i význam. Jsou spojena s finanční odměnou nebo pouze s vyhlášením vítězů, kteří tím získají možnost své dílo publikovat.

Vybraná ocenění:

Nejkrásnější česká kniha roku

Cenu udělují od roku 1965 Památník národního písemnictví a Ministerstvo kultury ČR. Cílem soutěže je vyhodnotit a ocenit knihu jako dokonalý technický výrobek, funkční a kulturní předmět trvalé hodnoty. Oceňují se rovněž práce studentů škol se zaměřením na knižní grafiku a polygrafii.

Knižní cena Magnesia Litera

Cenu uděluje Sdružení Litera od roku 2002 každoročně v kategoriích: próza, poezie, kniha pro děti, literatura faktu, nakladatelský čin, překladová kniha, objev roku a cena čtenářů.

Státní cena za literaturu a Státní cena za překladatelské dílo

Jsou udělovány od roku 1920 s přerušením v roce 1948. Oceňování bylo znovu obnoveno v roce 1995 Ministerstvem kultury. Cena se uděluje každoročně k 28. říjnu. První a jediná z cen MK ČR v oblasti umění, které byly po listopadu 1989 založeny zákonem. Ocenění se udělují za vytvoření významného původního literárního díla a za vynikající převod literárního díla z cizího jazyka do českého. Vybírá se z děl, která vyšla v daném kalendářním roce nebo v roce předchozím.

Zlatá stuha

Uděluje ji od roku 1992 Česká sekce IBBY (Společnosti přátel knihy pro mládež). Je to jediné celostátní výroční ocenění nejlepších autorů, překladatelů a ilustrátorů knih pro děti a mládež.

Cena Egona Ervina Kische

Od roku 1992 je udělována na setkáních, která organizuje Klub autorů literatury faktu. Cena pro české i slovenské spisovatele za dílo literatury faktu.

Cena Jiřího Ortena

Udělována od roku 1987 nejprve nakladatelstvím Mladá fronta, později společně Svazem českých knihkupců a nakladatelů a Magistrátem hlavního města Prahy. Cena je určena autorům prozaického či básnického díla napsaného v českém jazyce, kterým nesmí být v době dokončení díla více než 30 let.

4 Výběr současných českých nakladatelství

Albatros Media – <http://www.albatrosmedia.cz>

 ALBATROS MEDIA a.s.

Nejstarší české nakladatelství, které se od svého vzniku specializuje na vydávání literatury pro děti a mládež. Bylo založeno v roce 1949. Za dobu své existence vydalo přes 10 tisíc titulů. Soustředí se na kvalitní původní i překladovou literaturu především pro děti od 2 do 12 let. Široké autorské i žánrové spektrum nabízí vedle zavedených autorů (např. Václav Čtvrtek, Hana Doskočilová, Josef Lada, Ondřej Sekora, Jan Werich, Jiří Žáček) a ilustrátorů (Adolf Born, Zdeněk Burian, Zdeněk Miler, Helena Zmatlíková aj.) a evergreenů, jako např. Ieporelo Polámal se mraveneček, příběhy s Krtkem, Mikeš, Malý princ, Děti z Bullerbynu, také současné autory české i zahraniční (Petra Braunová, Ivona Březinová, Alena Ježková, Radek Malý, Jindra Čapek, Renáta Fučíková, František Skála, Eoin Colfer, Jostein Gaarder, dvojice R. Gosciny – J.-J. Sempé, Darren Shan, Jenny Nimmová, Hergé atd.).

Argo – <http://www.argo.cz/>

Vzniklo v roce 1992 a vydalo více než patnáct set titulů. Seznamuje čtenářskou obec se zajímavými knihami známých autorů, ale objevuje i pozoruhodné autory nové. Získalo pověst vydavatele kvalitní beletristické, historické i jiné odborné literatury, a to českého i zahraničního původu. Přeložené beletristické tituly se soustřeďují do reprezentativních edic AAA (edice angloamerických autorů) a SSP (edice současné světové prózy). Úroveň současné vydávané české beletrie ilustruje i přehled oceněných titulů v rámci ceny Magnesia Litera. Péče o kvalitní grafické a knihařské zpracování knih z tohoto nakladatelství mu přinesla i řadu ocenění v soutěži Nejkrásnější kniha roku. Velkou oblibu si získaly historické edice Historické myšlení, Každodenní život, Ecce Homo a Dějiny Evropy.

8

Atlantis – http://www.atlantis-brno.cz/inshop/scripts/shop_nf.asp

Brněnské nakladatelství, které vydává původní českou tvorbu a překlady světových autorů. Své dílo mu světili Milan Kundera, Ludvík Kundera, Petr Kabeš, Zdeněk Rotrekl, Ludvík Vaculík, ze zahraničních autorů Günter Grass. V překladu Martina Hilského zde vychází dílo Williama Shakespeara. V řadě pamětí vycházejí paměti a vzpomínky známých českých i zahraničních osobností, politiků, vědců, spisovatelů, například Václava Černého, L. K. Feierabenda, Julia Firta, Zdeňka Kalisty, Naděždy Mandelštamové, Františka Weyra ad. V řadě české prózy a esejistiky, charakteristické obálkou pastelové barvy a kresbou-pérovkou, vycházejí svazky původní české tvorby: povídky, romány a eseje.

ATLANTIS

Host – <http://nakladatelstvi.hostbrno.cz/>

Historie nakladatelství je úzce svázána se stejnojmenným časopisem, který začal vycházet v Brně roku 1985 jako samizdatový sborník. Vydává především kvalitní českou a překladovou prózu, poezii, literární teorii i literaturu naučnou. Odborné publikace se zaměřují především na historii, sociologii, jazykovědu, osobnosti filmu i další obory. V posledních letech se velmi výrazně rozšířila řada překladové beletrie, severských kriminálních románů a thrillerů. Cílovou skupinou jsou lidé, kteří se zabývají literaturou „na vyšším stupni“ (studenti, učitelé apod.) a nadprůměrně nároční čtenáři, kteří se u knih chtějí bavit a odpočívat, avšak spotřební a braková literatura je pod jejich úroveň. Nakladatelství uvedlo na český knižní trh kriminální romány Stiega Larssona, Larse Keplera, Jussiho Adlera-Olsena, Henninga Mankella či Åsy Larssonové, které záhy obsadily přední místa žebříčků prodejnosti. Bestsellery se staly ale i knihy českých autorů – Kateřiny Tučkové, Petry Soukupové či Jana Balabána. Fenomémem jsou také populární básně undergroundové legendy J. H. Krchovského.

Kartografie Praha – <http://www.kartografie.cz/>

Tradiční vydavatel atlasů, lexikonů, turistických map, průvodců a plánů měst. Je přímým nástupcem tvůrců kartografických produktů s tradicí trvajícím již více než půl století. Redakčně zpracovává a vytváří kartografická díla – od specializovaných map turistických atraktivit, které veřejnosti názorně a věrohodně představují nejzajímavější lokality v území, přes podrobné turistické mapy se zakreslenými značenými turistickými i cykloturistickými trasami, turistické plány měst až po mapy velkých státních celků. Mapy mohou mít formu trhacích map, map skládaných, nástěnných, příručních, brožovaných publikací i několikavazkových mapových průvodců. Je ryze českou společností a v oboru své podnikatelské činnosti zaujímá významné a v některých oblastech i dominantní postavení na trhu.

9

Paseka – <http://www.paseka.cz/>

Jedno z prvních soukromých nakladatelství po listopadové revoluci v roce 1989. V počátcích se etablovala především historická literatura, nejambicióznějším projektem z této oblasti je historicky první vydání kompletních dějin českých zemí od počátků po rok 1945. Od svého založení až do současnosti vydává nakladatelství i prózy úspěšného českého spisovatele Petra Šabacha. Velký ohlas zaznamenaly také knihy Květy Legátové Želary a Jozova Hanule. Mezi kmenové autory patří rovněž básník Pavel Šrut, který mimo jiné napsal a společně s výtvarnicí Galinou Miklínovou publikoval oblíbené dětské knihy o Lichožroutech (ocenění Magnesia Litera – kniha desetiletí). Významným počinem nakladatelství je nové, doplněné vydání spisů básníka Vladimíra Holana.

Vyšehrad – <http://www.ivysehrad.cz/>

Nejstarší fungující nakladatelství u nás, bylo založeno v roce 1934 a má sídlo v Praze. Se svými zhruba 80 tituly ročně se řadí mezi dvacítku největších českých nakladatelů. Vydává knihy z řady tematických oblastí – z historie a literatury faktu, filosofie a teologie, beletrie (próza i poezie), kuchařky atd. Kromě tradičních edic, jako je Historica, Studium, Reflexe, Teologie, vychází i nové edice: Velké postavy českých dějin, Dějiny idejí, Dějiny Evropy, Kulturní historie, Krystal, Světová náboženství, Čtení u krbu, Harmonie a Světová próza.

Karmelitánské nakladatelství – <http://www.kna.cz/>

Křesťansky orientované nakladatelství, působící od roku 1991. Těžiště edičního plánu je v křesťanské duchovní literatuře s přesahy do dalších humanitních oborů, jako je teologie, filosofie, historie, religionistika, psychologie. Provozuje také síť vlastních knihkupectví a věnuje se i distribuční činnosti. Mezi kmenové autory, kterým bylo vydáno více titulů, patří mimo jiné: Anselm Grün, Vojtěch Kodet, Kateřina Lachmanová, Marie Svatošová a Max Kašparů.

Portál – <http://www.portal.cz/>

Nakladatelství bylo založeno v roce 1990 s cílem pomáhat při výchově dětí a mládeže. Od začátku se proto zaměřilo především na publikace z oborů pedagogika, psychologie a sociální práce, a to na odborné i populární úrovni. Později přibyly další oblasti jako sociologie, politologie, zdraví, média, antropologie, ekologie, filosofie, ekonomie, sémiotika či kulturologie. Velkou skupinu čtenářů tvoří rodiče, pro které jsou určeny praktické příručky o výchově a také knihy her a nápadů rozvíjejících dětskou tvořivost. Úspěšně je využívají i učitelé a vychovatelé. Pro malé i starší děti vydává pohádky, příběhy, říkadla. Vychází zde populárně psychologická literatura o sebepoznání, duševním růstu a poznání skutečných hodnot. Zároveň pomáhá řešit problematiku vztahů – partnerských, rodinných i pracovních.

Mladá fronta – <http://www.mf.cz/>

Jeden z největších českých vydavatelství domů působících v oblastech vydávání časopiseckých a knižních titulů. Na knižním trhu je od roku 1945 a věnuje se zejména překladové beletrii, populárně naučné literatuře, literatuře faktu, poezii, knihám pro děti a mládež. Vydává ovšem i cestopisy a historické romány nebo obrazové publikace encyklopedického charakteru. Stálé oblíbenosti se

těší tituly domácích autorů – Bohumila Hrabala a Arnošta Lustiga. Odborné tituly mapují oblast ekonomiky, marketingu, obchodu, gastronomie, zdravotnictví, stavebnictví a architektury. Od roku 2007 vydává ekonomický deník E15, v roce 2012 začala vydávat ekonomický týdeník Euro a od roku 2013 zpravodajský týdeník v anglickém jazyce E15 weekly. Mezi další periodické tituly patří například měsíčník Moje psychologie nebo dětské časopisy Mateřídouška a Sluníčko.

Nakladatelství Lidové noviny – <https://www.nln.cz/>

Produkce nakladatelství má vzdělávací a informační charakter s důrazem na mimořádnou náročnost, kvalitu a novost obsahu. Převážná část publikační činnosti je zaměřena zejména na domácí ediční projekty z oblasti historie a archeologie, lingvistiky, literární historie, memoárové literatury, regionální literatury. Ediční plán nakladatelství obsahuje ale i některá zajímavá beletristická díla, cestopisy i literární experimenty. K nejrespektovanějším projektům vydavatelství patří šestisvazkové memoárové dílo W. Churchilla Druhá světová válka, edice Dějiny států, edice Česká historie, tvorba Tomáše Halíka, Dušana Třeštíka a dalších. Za čtyřsvazkovou edici Korespondence Boženy Němcové dostalo nakladatelství v roce 2008 ocenění Magnesia litera za nakladatelský počin. Vydává časopis Dějiny a současnost.

Academia – <http://www.academia.cz/>

Nakladatelství vzniklo v roce 1953 původně jako nakladatelství Československé Akademie věd. V edičním programu se zaměřuje na publikace ze všech vědních oborů. Vydává původní vědecké monografie a práce českých vědců, díla klasiků vědy, překlady zahraničních autorů, populárně naučnou literaturu, literaturu faktu, encyklopedie, slovníky, jazykové učebnice, příručky a vysokoškolské učebnice, ale také kvalitní českou i překladovou beletrii. V nakladatelství dále vychází populárně naučný časopis Živa. Tradiční cílovou skupinu produkce nakladatelství tvoří vysokoškolští studenti, pedagogové a odborná veřejnost. V posledních letech také stoupá počet laických zájemců o populárně naučnou a uměleckou literaturu. Všechny publikace jsou proslulé profesionálním zpracováním – pečlivou redakční přípravou a kvalitní grafickou a tiskovou podobou.

Computer Press – <http://knihy.cpress.cz/>

Renomované nakladatelství, jež je dominantním leaderem na trhu v oborech počítačové literatury a digitální fotografie. Stabilní tým zkušených redaktorů nakladatelství čtenářům představil již více než 2 000 titulů z velkého množství různých oblastí. Jsou

to například knihy zabývající se kancelářskými programy, administrací operačních systémů, grafikou a designem, digitální fotografií, hardwarem, počítačovými sítěmi, programováním, tvorbou webových stránek, systémy CAD či v poslední době velmi populárním propojením počítačových technologií se světem byznysu. Mezi historicky nejúspěšnější ediční řady patří Podrobná uživatelská příručka, Mistrovství, Oficiální výukový kurz, Jednoduše, Typy a triky či Kapesní rádce administrátora.

Fragment – <http://www.fragment.cz/>

Nakladatelství vzniklo v roce 1991, zaměřuje se na původní i převzaté tituly zejména z oblasti populárně naučné literatury, beletrie pro děti a mládež a leporel pro nejmenší. Dále vydává doplňkové učebnice, slovníky a turistické průvodce. Nemalá část produkce nakladatelství je věnována také populárně naučné literatuře a beletrii pro dospělé čtenáře. V současnosti patří k deseti největším nakladatelům v České republice v počtu vydaných titulů. K nejúspěšnějším titulům patří například knihy Zdeňka Svěráka, vyšlo zde i dílo C. S. Lewise – Letopisy Narnie. Nakladatelství získalo řadu ocenění, mimo jiné Zlatou stuhu a Magnesii literu.

Karolinum – http://www.cupress.cuni.cz/ink2_stat/

Nakladatelství bylo založeno v roce 1990 v Praze. Zaměřuje se na vydávání učebních textů, vědeckých monografií, odborných časopisů a vědeckých sborníků všech oborů univerzity. Samostatné ediční projekty představují reprezentační publikace vztahující se k historii Univerzity Karlovy, monografie z dějin umění, jazykové učebnice či mezioborová edice Limes, v níž vycházejí překlady děl s těžištěm v literární vědě a dějinách kultury. Významným projektem je také vydávání české beletrie a její překlady do světových jazyků a vydávání díla Karla Šiktance. Zejména rozsáhlé a vysoce odborně fundované monografie z lékařských oborů a dějin umění našly kladnou odezvu nejen v České republice, ale i v zahraničí.

Moba – <http://www.mobaknihy.cz/>

Brněnské nakladatelství vzniklo v roce 1991 a v současnosti patří mezi největší a nejvýznamnější nakladatelství v České republice. Vydává kvalitní knihy v mnoha edicích, jako jsou Severská krimi, Historický román, Světová krimi, Literatura faktu, Původní česká detektivka, Společenský román, Rádce. Kmenoví autoři jsou např. Vlastimil Vondruška, Anthony Doerr, Deon Meyer, Hakan Nesser, Arnaldur Indridason, František Niedl, Michael Robotham.

Euromedia Group – <http://www.euromedia.cz/>

Vlastní nakladatelské značky Knižní klub (od roku 1992), Odeon (od roku 1999), Ikar (od roku 2000), Universum (od roku 2000), YOLI (od roku 2014), Esence (od roku 2016) a Pragma (od roku 2016). Funguje od roku 1991. O rok později začala skupina pod názvem Knižní klub úspěšně provozovat čtenářský klub, který během své dvacetileté existence zaujal již více než 1 milion čtenářů. V současné době má Knižní klub přibližně 200 000 členů.

Návrat domů – <http://www.navrat.cz/>

Pražské nakladatelství moderní křesťanské literatury evangelického zaměření, většinou překladů z angličtiny. Vydává literaturu zabývající se aplikovanou psychologií, mezilidskými vztahy, výchovou dětí a systémem hodnot v lidském životě. Velkou část publikací pokrývá oblast biblistiky, okrajově se objevují také beletristické tituly. Nejznámější součástí jeho produkce jsou díla C. S. Lewise včetně druhého vydání Letopisů Narnie na konci 90. let. Rovněž publikovalo řadu knih s kritikou evoluční teorie a propagujících tzv. inteligentní design.

Jota – <http://www.jota.cz/>

Jedno z největších nakladatelství v České republice, které ročně vydává 80 titulů. Publikuje tvorbu českých autorů i překlady z angličtiny, francouzštiny, ruštiny, němčiny či španělštiny. Sídli v Brně. V edici Beletrie vycházejí knihy českých i světových autorů, četbu pro náročné čtenáře, zajímaví se především o tituly kritikou oceňovaných světových autorů, přináší Zlatá edice. Četbu pro teenagery představuje šestidílné Mládí v hajzlu, cestopisy zde vydávají nejznámější cestovatelé, např. Vladimír Plešinger, Jiří Kolbaba, Steve Loveček Lichtag, Miloslav Stingl, Miroslav Zikmund, Rudolf Švaříček, Miroslav Náplava či Petr Horký. Turistické průvodce řady ROUGH GUIDES jsou nejobsáhlejšími publikacemi svého druhu na českém trhu.

Grada Publishing – <http://www.grada.cz/katalog/>

Knihy s logem nakladatelství vycházejí v České republice již od roku 1991. Za dobu své existence si vybudovalo pozici největšího tuzemského nakladatelství odborné literatury co do objemu tržeb,

počtu vydávaných nových titulů i šíří oborů své působnosti. Nabídka pokrývá široké spektrum odborné literatury z nejrůznějších oblastí lidské činnosti. Ročně produkuje více než 400 novinek ve více než 29 oborech v asi 90 edičních řadách. V její produkci jsou tituly s právní tematikou, knihy ekonomické, tituly z oblasti financí a účetnictví, manažerské tituly, psychologické a zdravotnické publikace, knihy s počítačovou tematikou, knihy o architektuře a stavebnictví, technické knihy z nejrůznějších oborů a profesí. Tuto pestrou škálu doplňuje i naučně odborná literatura, která nabízí řadu publikací s velkým záběrem pro denní praktický život.

Tympanum – <http://www.tympanum.cz/cs/e-shop/>

Vydavatelství se od svých počátků specializuje na výrobu a prodej audioknih. Vychází zde světová i česká beletrie, audioknihy pro děti a detektivky. Na jejich vytváření spolupracuje s předními českými herci, režiséry a hudebníky. Ve svém repertoáru má audioknihy všech žánrů, od nezkráceného čtení přes dramatizace až po rozhlasové hry; nejčastěji však v nezkrácené, jednohlasé podobě. Audioknihy vydává na klasických CD nebo na mp3 CD a také je distribuuje online. Některé audioknihy jsou opatřeny popisem v Braillově písmu, a to jak na obalu, tak na samotných CD. Spolupracuje rovněž s Knihovnou a tiskárnou pro nevidomé Karla Emanuela Macana a občanským sdružením Mluvící kniha, jimž podílem na zisku umožňuje další rozvoj.

Alpress – <http://www.alpress.cz/>

Knížní nakladatelství zaujímá na trhu s knihami jedno z předních míst a pro své čtenáře vydává knihy nejznámějších světových i českých autorů ve všech žánrech. Především to jsou romány pro ženy, romány pro muže, světová literatura, thrillery, dobrodružné a historické romány, příběhy ze života, knihy pro děti a mládež, komiksy a také populárně naučná literatura z oblasti esoteriky, hobby a sportu. Nechybí knihy o zdraví, zdravé výživě a také velmi žádané knihy záhad. Mezi nejúspěšnější tituly patří například díla Wilbura Smithe nebo Jackie Collins.

5 Kde najít informace o nakladatelské produkci?

Veškeré informace o současných nakladatelech a knihkupcích najdete na webových stránkách **Svazu českých nakladatelů a knihkupců**: <http://www.sckn.cz/>. Najdete zde databázi českých knih, časopis Knižní novinky, informace o zmiňovaných literárních cenách, dále kampaně sloužící na podporu čtenářství, informace o projektu Nejlepší knihy dětem, informace o veletrhu Svět knihy. Jsou zde zveřejňovány zprávy o českém knižním trhu a knižní produkci v ČR v jednotlivých letech. Můžete využít také odborné poradny.

Do roku 2012 vydával Svaz českých nakladatelů a knihkupců tištěnou Ročenku Almanach Labyrint, která vždy obsahovala aktuální seznam veškerých českých nakladatelů, distributorů a knihkupectví, stejně jako rady pro začínající autory i nakladatele.

Databáze autorit NK ČR:

http://aleph22.nkp.cz/F/?func=file&file_name=find-b&local_base=aut

Národní autority České republiky (AUT) jsou souborem českých národních autorit, obsahují jak jmenné (personální a korporativní), tak věcné autority (tematické, geografické a formální). Databáze národních autorit je od roku 1996 spravována Národní knihovnou ČR, autoritní záznamy jsou využívány zejména regionálními knihovnami, méně potom specializovanými. O možnost převzetí v archivech a muzeích se vedou diskuse.

Podle České terminologické databáze knihovnictví a informační vědy je věcná autorita souhrnné pojmenování pro autoritní termíny označující pojmy téma, formu, druh či fyzické vlastnosti dokumentu nebo pro autoritní klasifikační znaky.⁶

Metoda konspektu je mezinárodním standardem, který umožňuje popsat knihovní sbírky (knihovní fondy) z několika hledisek. Byla vyvinuta v 70. letech 20. století skupinou amerických univerzitních knihoven (Research Libraries Group) pro potřeby těchto knihoven. Používá se v řadě zemí (USA, Austrálie, Mexiko, Nový Zéland, Francie, Holandsko, Anglie, Skotsko, Wales, Estonsko, Česká republika) a umožňuje popsat knihovní sbírky (knihovní fondy) z několika hledisek. Primárním kritériem je předmětová kategorizace informačních zdrojů tvořících knihovní fondy instituce nebo skupiny institucí, která spočívá v rozčlenění knihovního fondu na základě jeho obsahových charakteristik do tematických kategorií. Další kritéria představují současný stav fondu, strategie budování fondu v rámci jednotlivých tematických skupin a ochrana fondu. Aplikací této metody získáme přehledný a mezinárodně srozumitelný obraz o stávajícím fondu instituce/skupiny institucí, o současné politice a plánech v oblasti doplňování a ochrany fondů.

Kategorizační schéma se skládá z:

- 26 základních skupin, tzv. předmětových kategorií
- a jim podřízených podkategorií, tzv. skupin konspektu

⁶ Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy. Dostupné z: http://aleph22.nkp.cz/F/?func=file&file_name=find-b&local_base=ktl

Předmětové kategorie jsou opatřeny pořadovými čísly, která nejsou klasifikačními znaky; mezi nimi a klasifikačními znaky není žádná souvislost.

Příklady předmětových kategorií:

- 1 – Antropologie, etnografie
- 2 – Biologické vědy
- 3 – Divadlo, film, tanec

Skupina konspektu se skládá z klasifikačního znaku MDT a ekvivalentního slovního označení.

Příklady skupin konspektu:

- 52 – Astronomie
- 520 – Astronomické přístroje a metody
- 521 – Teoretická astronomie. Nebeská mechanika
- 523.3 – Země⁷

Úkol:

Vyhledejte v databázi věcných autorit skupiny konspektu, které by charakterizovaly tyto knihy:

⁷ Konspekt jako nástroj pro popis a hodnocení fondů. Dostupné z: <http://authority.nkp.cz/vecne-autorit/autoritni-soubor-skupin-konspektu-1/konspekt-jako-nastroj-pro-popis-a-hodnoceni-fondu/>

Databáze ISN Ohlášené knihy a hudebniny NK ČR:

ISBN

Systém mezinárodního standardního číslování knih – ISBN (International Standard Book Numbering) vznikl koncem 60. let ve Velké Británii původně jako národní systém. Postupně se rozšířil do více než 190 zemí. V České republice (tehdy ještě v Československé socialistické republice) je zaveden od roku 1989.

Systém používá třináctimístné číslo ISBN k jednoznačné identifikaci knih (neperiodických publikací). Číslo ISBN slouží především knižnímu obchodu (jeho prostřednictvím lze knihy objednávat a vést skladovou agendu), knihovnám (pro jednoznačnou identifikaci titulu v bibliografických databázích, ale i pro potřeby meziknihovnických služeb) i nakladatelům (pro kontrolu vlastní produkce i pro vedení skladu).

Vrcholným celosvětovým orgánem systému je Mezinárodní agentura ISBN⁸ v Londýně. Každoročně vydává mezinárodní adresář nakladatelů (Publishers' international ISBN directory), obsahující i údaje o nakladatelích v České republice. Naším vrcholným orgánem je Národní agentura ISBN v ČR, pracující v Národní knihovně České republiky.

Účast vydavatelů v systému ISBN je v České republice dobrovolná. Ke vstupu do systému je nutná kopie výpisu z živnostenského rejstříku vydaného na vydavatelské činnosti (u organizací kopie statutu, z něhož je patrné, že organizace provádí též publikační činnost), evidenční list (který vydavateli poskytne Národní agentura ISBN ČR) a osobní návštěva agentury. Při této návštěvě dostane vydavatel blok čísel ISBN. Od vstupu do systému ISBN jsou vydavatelé povinni uvádět čísla ISBN u všech svých publikací. Elektronický vstup je možný prostřednictvím odkazů Instrukce ISBN⁹ – Test¹⁰ – Evidenční list.¹¹

Ve výjimečných případech přidělí číslo ISBN titulu Národní agentura ISBN v ČR. Týká se to publikací vydávaných vlastním nákladem autora nebo vydávaných ojedinele institucí, která nehodlá provozovat soustavnější vydavatelskou činnost. Žadatel o číslo ISBN musí Národní agentuře ISBN v ČR sdělit všechny základní bibliografické údaje o knize, tj. autora, název, podnázev, vydavatele (i s jeho adresou), pořadí a rok vydání, druh vazby, popř. i předpokládanou cenu a zda bude požadovat čísla ISBN do čárového kódu EAN. Přidělené číslo ISBN pak musí uvést v publikaci.

Od července 2010 se přidělují čísla ISBN i online publikacím. U online publikací je třeba uvést místo druhu vazby elektronický formát (pdf, ePub, Mobipocket apod.) a URL adresu.

⁸ Viz ISBN. International ISBN Agency. Dostupné z: <https://www.isbn-international.org/>

⁹ Viz On-line instrukce do systému ISBN nově vstupujících nakladatelů.

¹⁰ Viz Formulář ISBN – test k instrukcím.

¹¹ Viz Evidenční list účastníka systému ISBN.

Základními dokumenty, jimiž se řídí provoz systému ISBN v České republice, jsou ČSN ISO 2108 Informace a dokumentace – Mezinárodní standardní číslování knih (ISBN) a Příručka uživatele systému ISBN.¹²

Produktem provozu systému je přidělení čísel ISBN jednotlivým titulům národní produkce, tvorba databáze NAK¹³ (adresář nakladatelů), databáze ISN,¹⁴ ohlášené knihy a hudebniny¹⁵ a elektronický čtrnáctideník O. K. – Ohlášené knihy.¹⁶

Úkol:

Vyhledejte v databázi ISN publikace plánované k vydání nakladatelstvími Host, Grada Publishing, Meander.

¹² Viz Příručka uživatele systému ISBN.

¹³ Viz NAK – Adresář nakladatelů v ČR.

¹⁴ Viz Katalogy a databáze národní knihovny ČR.

¹⁵ Viz ISN – Ohlášené knihy a hudebniny.

¹⁶ Viz O. K. Ohlášené knihy.

6 Použité a doporučené zdroje

DVOŘÁK, Joachim. *Almanach Labyrint : knihy, knihkupectví, nakladatelství, kontakty*. Praha: Primus, 1992-.

Evidenční list účastníka systému ISBN. *Katalogy a databáze Národní knihovny ČR* [online]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=file&file_name=service-nak-reg

Formulář ISBN – test k instruktáži. *Národní knihovna české republiky* [online]. Dostupné z: <https://www.nkp.cz/sluzby/sluzby-pro/isbn-ismn-issn/formular-isbn-test>

HALADA, Jan. *Člověk a kniha: úvod do nakladatelské specializace*. Praha: Karolinum, 1993.

HALADA, Jan. *Encyklopedie českých nakladatelství 1949–2006*. Praha: Libri, 2007. ISBN 978-80-7277-165-3.

International Standard Book Number. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie* [online]. c2016. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=International_Standard_Book_Number&oldid=14401101

ISBN. *International ISBN Agency* [online]. 2014. Dostupné z: <https://www.isbn-international.org/>.

ISN – Ohlášené knihy a hudebniny. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=file&file_name=find-a&local_base=nkok

Katalogy a databáze Národní knihovny ČR [online]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/IXVUNC9E9U8C86856T5SYV85612USU5GS2GMUQ8GN2G76YH561-05669?func=file&file_name=find-b&local_base=NKOK

NAK – Adresář nakladatelů v ČR. *Katalogy a databáze Národní knihovny ČR* [online]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=file&file_name=find-a&local_base=nak

Národní autority. *Konspekt jako nástroj pro popis a hodnocení fondů*. [online]. Dostupné z: <http://authority.nkp.cz/vecne-autority/autoritni-soubor-skupin-konspektu-1/konspekt-jako-nastroj-pro-popis-a-hodnoceni-fondu/>

O. K. Ohlášené knihy. *Katalogy a databáze Národní knihovny ČR* [online]. Dostupné z: <http://aleph.nkp.cz/web/ok.htm>.

On-line instruktáž do systému ISBN nově vstupujících nakladatelů. *Národní knihovna české republiky* [online]. Dostupné z: https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/isbn_instruktaz.pdf.

PISTORIUS, Vladimír. *Jak se dělá kniha: příručka pro nakladatele*. Praha: Paseka, 2003. ISBN 80-7185-516-2.

Příručka uživatele systému ISBN. *Národní knihovna české republiky* [online]. Dostupné z: <https://www.nkp.cz/sluzby/sluzby-pro/isbn-ismn-issn/isbn-isbn-obsah>

Svaz českých knihkupců a nakladatelů [online]. 2009–2016 [cit. 2016- 12-10]. Dostupné z: <http://www.sckn.cz/index.php>

TELEC, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 1997. Komentované zákony. ISBN 80-7179-106-7.

Virtual International Authority File. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie* [online]. c2016 [2016-12-20]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Virtual_International_Authority_File&oldid=14426262

Zpráva o českém knižním trhu 2015/2016. Praha: Svaz českých knihkupců a nakladatelů, 2016 [online]. Dostupné z: <http://www.sckn.cz/content/zpravy/file-1284.pdf>

Autorem studijního textu je Mgr. Adéla Dilhofová

Projekt je realizován za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky v rámci projektu Veřejné informační služby knihoven (VISK 1).

